

Sygn. akt III AUa 2001/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo
Sędziowie:	SA Małgorzata Gerszewska SO del. Tomasz Koronowski (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Kręska

po rozpoznaniu w dniu 25 lipca 2018 r. w Gdańsku

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 8 listopada 2017 r.,
sygn. akt VII U 4182/17

oddala apelację.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Lucyna Ramlo SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUa 2001/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 lipca 2017r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu A. S. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 4 w związku z art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2017r. poz. 664 j.t. ze zm.; dalej także: ustawa pomostowa), w wymaganym wymiarze 15 lat. Pozwany wskazał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresy od dnia 1 lipca 1975r. do dnia 25 kwietnia 1977r., od dnia 1 lutego 1979r. do dnia 18 kwietnia 1990r. oraz od dnia 17 lutego 1992r. do dnia 5 sierpnia 1992r. – łącznie 13 lat, 6 miesięcy i 1 dzień. Równocześnie pozwany nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów od dnia 18 lutego 1990r. do dnia 27 listopada 1990r., od dnia 17 marca 1991r. do dnia 22 maja 1991r., od dnia 05

lipca 1991r. do dnia 17 stycznia 1992r., od dnia 16 lipca 1992r. do dnia 5 marca 1993r. oraz od dnia 21 sierpnia 1993r. do dnia 20 marca 1994r. jako okresu pracy u armatora zagranicznego, jako że (...)Agencja (...) sp. o.o. w G. nie delegowała pracowników do pracy u armatorów zagranicznych, ale wyłącznie kierowała ich do pracy, zaś ubezpieczony nawiązywał stosunek pracy bezpośrednio z armatorem zagranicznym, tak więc jednostka kierująca nie była pracodawcą polskiego marynarza.

Ubezpieczony w odwołaniu wniósł o zmianę decyzji i przyznanie prawa do emerytury pomostowej (k. 2-3 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zaprezentowaną w uzasadnieniu spornej decyzji.

Wyrokiem z dnia 8 listopada 2017r., sygn. akt VII U 4182/17, Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od dnia 11 maja 2017r. (pkt I.) oraz stwierdził, że pozwany organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (pkt II.). Sąd ten oparł się na następujących ustaleniach i wnioskach:

Ubezpieczony A. S., urodzony w dniu (...), w dniu 11 maja 2017r. złożył do pozwanego wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił staż sumaryczny 35 lat, 4 miesięcy i 6 dni – równy ilości okresów składkowych – jak również staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w wymiarze 13 lat, 6 miesięcy i 1 dnia.

W okresie od dnia 8 lutego 1973r. do dnia 23 września 1986r. i od dnia 23 grudnia 1986r. do dnia 31 grudnia 1987r. ubezpieczony był zatrudnionych w (...) S.A. w G. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach pomocnika stewarda, młodszego stewarda oraz stewarda.

Powyższy okres nie był przez pozwanego kwestionowany i sporną decyzją z dnia 29 marca 2017r. został uwzględniony do stażu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze łącznym 14 lat, 7 miesięcy i 23 dni.

W powyższym zakładzie pracy wnioskodawca był zatrudniony łącznie w okresie od dnia 8 lutego 1973r. do dnia 7 stycznia 1994r.

W spornym okresie od dnia 18 lutego 1990r. do dnia 27 listopada 1990r., od dnia 17 marca 1991r. do dnia 22 maja 1991r., od dnia 5 lipca 1991r. do dnia 17 stycznia 1992r., od dnia 16 lipca 1992r. do dnia 5 marca 1993r. oraz od dnia 21 sierpnia 1993r. do dnia 20 marca 1994r. ubezpieczony A. S. był zatrudniony za pośrednictwem (...) Agencji w G. (do dnia 31 października 1991r. (...)Agencja (...), od dnia 1 listopada 1991r. (...)Agencja (...) sp. z o.o. w G.) na podstawie umów zawartych przez ten podmiot jako firmą kierującą u armatorów zagranicznych na stanowisku fittera.

Powyższe zatrudnienie w eksporcie ubezpieczony podjął w okresie pracy w Zarządzie (...) S.A. w G., w którym wnioskodawca zatrudniony był w okresie od dnia 1 września 1972r. do dnia 5 sierpnia 1992r. na stanowiskach dźwignicowego oraz brygadzysty technicznego – dźwignicowego (w okresie od dnia 19 kwietnia 1990r. do dnia 16 lutego 1992r. korzystając z urlopu bezpłatnego u pracodawcy).

Podstawę skierowania ubezpieczonego do pracy za granicą stanowiła w okresie do dnia 31 grudnia 1984r. uchwała nr 113/76 Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1976r. w sprawie zasad kierowania specjalistów do pracy za granicą w ramach współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej. Natomiast w okresie od dnia 1 stycznia 1985r. do dnia 15 maja 1989r. ubezpieczony świadczył pracę za granicą na zasadach określonych w uchwale nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. z 1984r. nr 23 poz. 157 ze zm.).

We wskazanych wyżej okresach (...)Agencja (...) uiszczala na rzecz pozwanego organu składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na Fundusz Pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zaskarżoną w sprawie decyzją 14 lipca 2017r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 4 w związku z art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017r. poz. 664 j.t. ze zm.), dalej: ustawa pomostowa, w wymaganym wymiarze 15 lat. Pozwany wskazał, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okresy od dnia 1 lipca 1975r. do dnia 25 kwietnia 1977r., od dnia 1 lutego 1979r. do dnia 18 kwietnia 1990r. oraz od dnia 17 lutego 1992r. do dnia 5 sierpnia 1992r. – łącznie 13 lat, 6 miesięcy i 1 dzień. Równocześnie pozwany nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów od dnia 18 lutego 1990r. do dnia 27 listopada 1990r., od dnia 17 marca 1991r. do dnia 22 maja 1991r., od dnia 5 lipca 1991r. do dnia 17 stycznia 1992r., od dnia 16 lipca 1992r. do dnia 5 marca 1993r. oraz od dnia 21 sierpnia 1993r. do dnia 20 marca 1994r. jako okresu pracy u armatora zagranicznego, jako że (...)Agencja(...) sp. o.o. w G. nie delegowała pracowników do pracy u armatorów zagranicznych, ale wyłącznie kierowała ich do pracy, zaś ubezpieczony nawiązywał stosunek pracy bezpośrednio z armatorem zagranicznym – tak więc jednostka kierująca nie była pracodawcą polskiego marynarza.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych oraz aktach sprawy, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana – w szczególności zaświadczenia z (...)Agencji (...) sp. z o.o. w G. z dnia 11 kwietnia 1994r. (k. 35 akt rentowych). Sąd I instancji również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu.

W ocenie Sądu I instancji odwołanie było zasadne.

Zgodnie z art. 4 ustawy pomostowej, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1. urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
2. ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
3. osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
4. ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
5. przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
6. po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
7. nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl zaś art. 49 ustawy pomostowej, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Zgodnie art. 3 ustawy pomostowej, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (ust 1). Czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1, są związane z następującymi rodzajami prac: 1) w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury: a) prace pod ziemią, b) prace na wodzie, c) prace pod wodą, d) prace w powietrzu; 2) w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi: a) prace w warunkach gorącego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28 °C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m², b) prace w warunkach zimnego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 °C, c) bardzo ciężkie prace fizyczne - prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8.400 kJ, a u kobiet - powyżej 4.600 kJ, d) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego, e) ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmiennej pozycji ciała; przy czym ciężkie prace fizyczne to prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 6.300 kJ, a u kobiet - powyżej 4.200 kJ, a prace w wymuszonej pozycji ciała to prace wymagające znacznego pochylenia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody OWAS pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50 % zmiany roboczej (ust 2). Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (ust 3). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust. 4). Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym (ust. 6). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7).

Natomiast w myśl art. 15 ust. 1 wskazanej ustawy prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie Dz.U. z 2018r. poz. 1270 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna), ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust. 1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa emerytalna jest tu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie.

Zgodnie z wykazem A dział III pozycja 90, stanowiącym załącznik do wskazanego powyżej rozporządzenia, pracą w szczególnych warunkach są prace wykonywane bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach.

Z kolei zgodnie z załącznikiem nr 1 do ustawy pomostowej – wykazem prac w warunkach szczególnych – w punkcie 23 do pracy w szczególnym charakterze zalicza się prace na statkach żeglugi morskiej.

Bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu 11 marca 2017r. osiągnął 60 rok życia, wykazał wymagany według stanu na dzień 01 stycznia 1999r. 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy – zatem spełnił wymogi wynikające z art. 4 pkt 1 oraz 3-7 ustawy pomostowej.

Przedmiotem sporu pozostawało dokonanie przez Sąd ustaleń w zakresie tego, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach przy pracach na statkach żeglugi morskiej uznać można było sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 18 lutego 1990r. do dnia 27 listopada 1990r., od dnia 17 marca 1991r. do dnia 22 maja 1991r., od dnia 5 lipca 1991r. do dnia 17 stycznia 1992r., od dnia 16 lipca 1992r. do dnia 5 marca 1993r. oraz od dnia 21 sierpnia 1993r. do dnia 20 marca 1994r., gdy był on zatrudniony za pośrednictwem (...) Agencji w G. na podstawie umów zawartych przez ten podmiot jako firmą kierującą u armatorów zagranicznych.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia z 1983r. oraz załącznika do ustawy pomostowej w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (zaświadczenie o wykonywaniu pracy w warunkach szczególnych – k. 35 akt sprawy). Co jest istotne, charakter i rodzaj wykonywanych przez ubezpieczonego prac nie były w ogóle kwestionowane przez pozwany organ w spornej decyzji.

Przedmiotem sporu pozostawało wyłącznie to, czy prawidłowo pozwany nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy w warunkach szczególnych wskazanych wyżej okresów pracy u armatora zagranicznego, jako że (...)Agencja (...) sp. o.o. w G. nie delegowała pracowników do pracy u armatorów zagranicznych, ale wyłącznie kierowała ich do pracy, zaś ubezpieczony nawiązywał stosunek pracy bezpośrednio z armatorem zagranicznym – tak więc jednostka kierująca nie była pracodawcą polskiego marynarza.

Sąd Okręgowy nie miał wątpliwości, iż podstawę skierowania ubezpieczonego do pracy za granicą stanowiła w okresie do dnia 31 grudnia 1984r. uchwała nr 113/76 Rady Ministrów z dnia 4 czerwca 1976r. w sprawie zasad kierowania specjalistów do pracy za granicą w ramach współpracy gospodarczej i naukowo-technicznej. Natomiast w okresie od dnia 1 stycznia 1985r. do dnia 15 maja 1989r. ubezpieczony świadczył pracę za granicą na zasadach określonych w uchwale nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. z 1984r. nr 23 poz. 157 ze zm.).

Przede wszystkim zaś, we wskazanych wyżej okresach (...)Agencja (...) uiszczala na rzecz pozwanego organu składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na Fundusz Pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Organ rentowy zatem zakwestionował zaświadczenie z (...) Agencji (...) sp. z o.o. w G. z dnia 11 kwietnia 1994r. (k. 35 akt rentowych), wskazując, że agencji tej nie można uznać za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy pomostowej, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 tejże ustawy.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, zgodnie z którym do okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wymaganego przez § 4 pkt 2 w zw. z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy pomostowej do ustalenia prawa do emerytury pomostowej wlicza się, przypadające przed dniem 15 listopada 1991r., okresy wykonywania za granicą pracy w szczególnych warunkach u pracodawcy zagranicznego, jeżeli okresy te zostały uznane za składkowe z mocy art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy emerytalnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2009r., II UK 108/09).

Od dnia 1 stycznia 1985r. obowiązywała uchwała nr 123 Rady Ministrów z dnia 3 września 1984r. w sprawie zasad podejmowania pracy przez obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych (M.P. z 1984r. nr 23 poz. 157 ze zm.), dalej: uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy.

Uchwała w sprawie zasad podejmowania pracy razem z zarządzeniem Ministra Finansów z 27 grudnia 1984r. w sprawie zasad ustalania wysokości i trybu przekazywania przez osobę kierowaną do pracy za granicą wpłat w walucie obcej na rzecz jednostki kierującej oraz sposobu wykorzystania tych wpłat (M. P. z 1984r. nr 30 poz. 208 ze zm.), dalej: zarządzenie, uzupełniając się wzajemnie, tworzyły spójną regulację, z której wypływał obowiązek uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia obywateli polskich skierowanych do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Stosownie do treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985r., jednostka kierująca obywatela polskiego do pracy za granicą u pracodawcy zagranicznego obowiązana była przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w celu refundacji kosztów świadczeń z ubezpieczenia społecznego miesięcznie kwotę w złotych, odpowiadającą 28% średniej płacy z roku poprzedniego w gospodarce uspołecznionej, bez uwzględnienia płac w przemyśle wydobywczym.

W myśl zaś art. 26 pkt 2 (obowiązującej od dnia 31 grudnia 1989r.) ustawy z dnia 29 grudnia 1989r. o zatrudnieniu (Dz. U. z 1989r. nr 75 poz. 446 ze zm.), zatrudnienie obywateli polskich za granicą u pracodawców zagranicznych jest realizowane na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych.

Przepis art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu stanowił, że jednostka kierująca, realizująca zatrudnienie na podstawie umów, o których mowa w art. 26 pkt 2, jest obowiązana przekazywać na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składkę na ubezpieczenie społeczne za każdą osobę skierowaną do pracy za granicą, wymierzoną od przeciętnego wynagrodzenia w wysokości przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w Polsce.

Z przedłożonego zaświadczenia z (...)Agencji (...) sp. z o.o. w G. z dnia 11 kwietnia 1994r. (k. 35 akt rentowych) wynika jednoznacznie, że agencja ta, jako upoważniona jednostka kierująca obywateli polskich do pracy za granicą, uiszczala na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na fundusz pracy na zasadach i w wysokości określonej obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Tym samym zasadne jest przyjęcie, że w spornych okresach zatrudnienia ubezpieczonego za granicą u pracodawców zagranicznych, (...)Agencja w G., jako jednostka kierująca opłacała składki na konto Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości wskazanej, kolejno: w treści § 6 ust. 2 uchwały w sprawie zasad podejmowania pracy w brzmieniu obowiązującym od dnia 28 listopada 1985r., a następnie w treści art. 29 pkt 1 ustawy o zatrudnieniu.

W związku z powyższym uznać należało, że sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego za granicą u pracodawców zagranicznych za pośrednictwem (...)Agencji w G., wymienione w akapicie poprzedzającym (w wymiarze łącznym 2 lat, 8 miesięcy i 17 dni), stanowią okresy składkowe, za które były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce.

Nie ulega wątpliwości, że (...)Agencja w G. była w spornych okresach zatrudnienia ubezpieczonego jednostką organizacyjną, która pozostawała z ubezpieczonym w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie go ubezpieczeniami społecznymi, a zatem jest pracodawcą w rozumieniu art. 4 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2017r. poz. 1778 j.t. ze zm.), a co za tym idzie, wbrew stanowisku organu rentowego, posiada status prawny płatnika składek w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy pomostowej. W konsekwencji (...)Agencję w G. uznać należy za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ustawy pomostowej.

Podobny wywód i analogiczne stanowisko zaprezentował Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 11 września 2012r., III AUa 424/12 – które to stanowisko Sąd Okręgowy w całej rozciągłości podzielił.

Ponieważ dla ustalenia na rzecz ubezpieczonego prawa do emerytury pomostowej nieodzowne jest spełnienie przez niego, wynikającej z treści art. 4 pkt 2 w związku z art. 49 pkt 2 i 3 ustawy pomostowej, przesłanki posiadania okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, wynoszącego co najmniej 15 lat na dzień wejścia tej ustawy w życie – a zatem wobec wykazania przez wnioskodawcę posiadania na dzień 1 stycznia 2009r. okresu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego łącznie 15 lat i 2 miesiące, brak jest materialno-prawnych podstaw do odmowy przyznania mu tego świadczenia.

Skoro bowiem pozwany zaskarżoną decyzją przyznał staż pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych w wymiarze 13 lat, 6 miesięcy i 1 dnia (k. 51 akt rentowych) – zatem do pełnych 15 lat brakowało ubezpieczonemu 1 rok, 5 miesięcy i 29 dni. Tymczasem suma badanych w sprawie spornych okresów wynosi 2 lata, 8 miesięcy i 17 dni, więc stwierdzić należy, że ubezpieczony wykazał w niniejszym postępowaniu, że posiada okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat.

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc w związku z cytowanymi wyżej przepisami, w punkcie I. wyroku zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 14 lipca 2017r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od dnia 11 maja 2017r. (tj. od złożenia wniosku – k. 1 akt rentowych – jako daty spełnienia ostatniej przesłanki). Sąd Okręgowy wziął pod uwagę fakt, iż wniosek o emeryturę ubezpieczony złożył w ww. dacie, oraz dyspozycję art. 129 ust. 1 cyt. ustawy, zgodnie z którym świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek.

Następnie Sąd I instancji zwrócił uwagę na art. 118 ust. 1a ustawy emerytalnej, zgodnie z którym w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego. Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia

11 września 2007r., P 11/O7, powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za zasadne, nie zostały wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego w sądowym postępowaniu odwoławczym, a wynikały wprost z, prawidłowo interpretowanej, treści zaświadczenia z (...)Agencji (...)sp. z o.o. w G. z dnia 11 kwietnia 1994r. (k. 35 akt rentowych), którym organ dysponował w dacie wydawania spornej decyzji i była mu znana jego treść. Stąd Sąd I instancji w punkcie II. wyroku stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Organ rentowy złożył apelację od opisanego wyroku, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie art. 49 w zw. z art. 3 ustawy pomostowej poprzez przyjęcie, iż ubezpieczony spełnił wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej. Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu apelacji wywodzono, że decyzja została wydana zgodnie z art. 49 oraz art. 51 ustawy pomostowej. Z dokumentów zebranych w sprawie wynika, że ubezpieczony ur. (...), ukończył 60 lat, udowodnił okres składkowy w wymiarze 35 lat, 4 m-ce i 6 dni, rozwiązał stosunek pracy, ale nie udowodnił wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej organ rentowy uwzględnił do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach okres od 1 lipca 1975r. do 25 kwietnia 1977r., od 1 lutego 1979r. do 18 kwietnia 1990r. oraz od 17 lutego 1992r. do 5 sierpnia 1992r. Łącznie ubezpieczony na dzień 1 stycznia 2009r., tj. na dzień wejścia w życie

ustawy o emeryturach pomostowych, udowodnił 13 lat 6 m-cy i 1 dzień okresów pracy w szczególnych warunkach zamiast wymaganych 15 lat.

Przy ustalaniu prawa do emerytury pomostowej organ rentowy nie uwzględnił do okresów pracy w warunkach szczególnych okresów wskazanych w zaświadczeniu wystawionym przez (...)Agencję (...) sp. z o.o. Zgodnie z art. 51 ustawy, za okresy przypadające przed dniem 1 stycznia 2009r. płatnik składek jest zobowiązany do wystawienia zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub 3 ww. ustawy, zgodnie z którym wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Organ rentowy wyjaśnił, iż ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z (...) Agencją(...), a był jedynie zatrudniony za jej pośrednictwem u obcego armatora. Biorąc pod uwagę powyższe, firmy tej nie można uznać zarówno za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych, jak i za podmiot uprawniony do wystawiania zaświadczeń na podstawie art. 51 ww. ustawy.

Organ rentowy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji, wyrażonego w zaskarżonym orzeczeniu.

Zgodnie z art. 4 ustawy pomostowej prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi. Z kolei w art. 2 pkt 2 wskazane zostało, iż za płatnika składek należy rozumieć pracodawcę. Definicja ubezpieczonego wskazana została w art. 2 pkt 3, który odnosi się do art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Oznacza ona ubezpieczonego podlegającego ubezpieczeniu emerytalnemu z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, a także ubezpieczonego, który przed dniem wejścia w życie ustawy z tytułu takiej pracy podlegał ubezpieczeniu społecznemu lub zaopatrzeniu emerytalnemu. Z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 209, poz. 1585) wynika, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami.

Z dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy wynika, iż ubezpieczony nie był związany stosunkiem pracy z (...)Agencją w G.. Ubezpieczony w spornych okresach zatrudniony był za granicą za pośrednictwem (...)Agencji w G..

Wobec tego brak jest w ocenie pozwanego możliwości zaliczenia do okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 cyt. ustawy okresów pracy polskiego marynarza u armatora zagranicznego, do którego został skierowany przez zakład niebędący jego pracodawcą. Definicja pracownika, wprowadzona przepisami ustawy o emeryturach pomostowych, obejmuje bowiem swoim zakresem jedynie pracowników podlegających obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, a więc tych, którzy wykonują prace na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie.

Skarżący wywodził, że przedłożył wszystkie stosowne dokumenty świadczące o opłaceniu składek na ubezpieczenie społeczne. Udowodniłem też, że spełniłem warunki wskazane w art. 21 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ: urodziłem się po 31 grudnia 1948r., ma okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący ponad 15 lat w dniu wejścia w życie ustawy, osiągnął wiek 60 lat, ma okres składkowy wynoszący 35 lat, 4 m-ce i 6 dni, przed dniem 1 stycznia 1999r wykonywał pracę w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy oraz rozwiązał stosunek pracy.

Przy ustaleniu prawa do emerytury pomostowej organ rentowy kwestionuje okres pracy w warunkach szczególnych, wykonywanej na statkach zagranicznych, na które wnioskodawca był kierowany za pośrednictwem (...)Agencji (...). Ubezpieczony wskazał, że nie może się zgodzić z taką argumentacją ZUS, ponieważ w tamtych latach realia pracy były takie, że na statek zagraniczny kierowała marynarzy agencja pośrednicząca. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, praca na statkach jest pracą w szczególnych warunkach. Nie ma też wątpliwości co do tego, że taką pracę skarżący wykonywał. Jego byli pracodawcy w świadectwach pracy potwierdzili, że wykonywane przeze wnioskodawcę prace były pracami w szczególnych warunkach, przywołując jednocześnie odpowiednie przepisy, które obowiązywały w

chwili ich wystawiania. Oceny tego, czy dana praca jest pracą w warunkach szczególnych, dokonuje przed wszystkim pracodawca.

(...)Agencja (...)uiszczała na rzecz ZUS składki na ubezpieczenie społeczne i wpłaty na Fundusz Pracy. ZUS zaliczył sporne okresy zatrudnienia do okresów składkowych, a w ten sposób uznał (...)Agencję (...) za pełnoprawnego płatnika składek, jak również uprawniony podmiot do wystawiania zaświadczeń.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, nie zawiera bowiem takich zarzutów pod adresem rozstrzygnięcia Sądu I instancji, które można by uznać za merytorycznie uzasadnione, a jej istota sprowadza się do przedstawienia odmiennego poglądu prawnego co do możliwości zaliczenia okresów spornych do stażu pracy w szczególnych warunkach.

Przedmiotem niniejszej sprawy było spełnienie przez wnioskodawcę przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej, a dokładnie wykazanie co najmniej piętnastoletniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Wstępnie należy zaznaczyć, że w ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd I instancji dokonał ustaleń faktycznych w zasadzie wystarczających do stanowczego rozstrzygnięcia, w każdym razie okoliczności te były bezsporne, a w szczególności w apelacji nie zarzuca się błędów co do stanu faktycznego sprawy. Dla porządku trzeba jednak zaznaczyć, że uzasadnienie wyroku niewątpliwie zawiera fragmenty dotyczące stanu faktycznego i rozważań z innej sprawy – ubezpieczony nie był bowiem zatrudniony jako pomocnik stewarda, młodszy steward lub steward oraz okres uznanego przez organ rentowy stażu pracy w szczególnych warunkach nie wynosił 14 lat, 7 miesięcy i 23 dni (str. 2 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego), a ponadto łączny okres bezsporny stażu takiej pracy z przyjętym dodatkowo przez Sąd I instancji nie wynosił 15 lat i 2 m-ce (str. 11 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego). Poza ustaleniami Sądu I instancji należy dodatkowo wskazać, że ubezpieczony w okresie od dnia 26 kwietnia 1977r. do dnia 15 stycznia 1979r. odbywał zasadniczą służbę wojskową, po której powrócił do pracy w tym samym zakładzie pracy z dniem 1 lutego 1979r., co wynika z ksiąteczki wojskowej (odpis k.4 pliku KP) i świadectwa pracy, wystawionego przez zarząd (...) S.A (k.15 pliku EPOM).

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowej wykładni przywołanych przez siebie przepisów, z których słusznie wywnioskował, że okresy sporne podlegały zaliczeniu do stażu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Warunki nabycia prawa do emerytury pomostowej normuje art. 4 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Przepis art. 4 ustawy nie ma bezpośredniego w sprawie zastosowania, a to wobec faktu, iż ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych,. Przepis art. 49 ustawy ma natomiast charakter przepisu dostosowawczego i jego zadaniem jest umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową osobom, które po dniu wejścia w życie ustawy nie spełniły warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze określonej w wykazach 1 i 2. W dniu wejścia w życie spełniły jednak wszystkie pozostałe warunki.

Niesporne jest, iż ubezpieczony wypełnił warunki określone przepisem art. 49 pkt 1, art. 4 pkt 1-5, 7 ustawy. Przedmiotem sporu było wyłącznie spełnienie przez niego przesłanki wymaganego dla uzyskania prawa do emerytury pomostowej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych na dzień wejścia w życie ustawy, czyli na dzień 1 stycznia 2009r.

Sąd Apelacyjny podzielił dokonane przez Sąd I instancji rozważania prawne, przyjmując je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich szczegółowego powtarzania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998r., I PKN 339/98 OSNAPiUS z 1999r. nr 24 poz. 776).

Uzupełniając jedynie rozważania Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny podkreśla, że w myśl art. 6 ust. 1 ustawy emerytalnej, stosowanego z mocy art. 28 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych (art. 117 ust. 1 ustawy emerytalnej), okresami składkowymi są okresy ubezpieczenia. Za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (bądź okresy, za które nie było obowiązku opłacania składek) obywateli polskich za granicą - u innych pracodawców zagranicznych, jeżeli w okresie pracy za granicą były opłacane składki na ubezpieczenie społeczne w Polsce. Od 1 grudnia 1991r. okres zatrudnienia obywateli polskich za granicą na podstawie umów zawartych przez upoważnione jednostki kierujące z obywatelami polskimi, kierowanymi przez te jednostki do pracy za granicą u pracodawców zagranicznych, jest traktowany jako okres zatrudnienia w Polsce w zakresie uprawnień pracowniczych oraz w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, o ubezpieczeniu społecznym i rodzinnym oraz świadczeniach pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pod warunkiem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej (art. 44 ustawy z dnia 16 października 1991r. o zatrudnieniu i bezrobociu – Dz.U. z 1991r., Nr 106, poz. 457).

Podkreślić należy, że zachowuje aktualność dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego w zakresie uprawnień do emerytury pomostowej – co do okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze świadczonej do dnia 1 stycznia 2009r. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2003r., II UK 196/02 (OSNP 2004 nr 8, poz. 144) wyrażono pogląd, potwierdzony w późniejszym orzecznictwie, że okresy wykonywania pracy za granicą w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umów o pracę zawartych bezpośrednio z pracodawcami zagranicznymi mogą być uznane za okresy zatrudnienia w rozumieniu art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy emerytalnej, pod warunkiem opłacenia składek w Polsce również na dobrowolne ubezpieczenia emerytalne i rentowe (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014r., II UK 255/13, niepub.; z dnia 27 kwietnia 2010r., II UK 329/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 262 oraz z dnia 12 marca 2010r. II UK 286/09 i z dnia 27 kwietnia 2010r. II UK 328/09, niepub.). Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 1 czerwca 2010r., II UK 5/10 (niepub.), dotyczącym zaliczenia okresów pracy marynarza kierowanego do pracy za granicą u armatorów zagranicznych, które zostały uznane za okresy wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach. Kontynuację tej linii orzecniczej stanowią też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 2017r., II UK 10/16 i z dnia 14 maja 2014r., II UK 465/13 (niepub.), a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2016r., II UK 615/15 i z dnia 4 lutego 2014r., II UK 457/13 (niepub.), oraz z dnia 18 września 2013r., II UK 207/13 (LEX nr 1618758), a ostatnio wyrok z dnia 19 czerwca 2018r. w sprawie II UK 204/17, w której Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną organu rentowego od wyroku tutejszego Sądu Okręgowego z dnia 12 stycznia 2017r. w sprawie III AUa 1487/16.

W wyroku z dnia 19 kwietnia 2016r., II UK 196/15 (niepub.) Sąd Najwyższy odnosząc się do reżimu prawnego zatrudnienia marynarza na statku morskim, wskazał, że nie budzi wątpliwości, iż kapitan statku jest przełożonym wszystkich członków załogi i to on ustala i nadzoruje tok służby na statku (53 § 1 Kodeksu morskiego, art. 94 pkt 4 (b) Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzonej w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. (Dz.U. Nr 59, poz. 534); por. też J. Młynarczyk, Prawo morskie, Gdańsk 2002, s. 116). Prowadzi to do wniosku, że marynarz, wpisany na listę członków załogi (niezależnie od nazwy odpłatnej umowy łączącej go z armatorem), wykonuje pracę na warunkach pozwalających zakwalifikować ją jako wykonywaną w ramach stosunku pracy.

Sąd Apelacyjny dokonał analizy czasokresów ubezpieczenia wnioskodawcy i charakteru jego zatrudnienia uznając, że niewątpliwie urodził się on po dniu 31 grudnia 1948r.; osiągnął wiek wynoszący 60 lat; ma okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy, a także przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach emerytalnej wynoszący – po uwzględnieniu okresów spornych – 16 lat, 2 m-ce i 18 dni. Podkreślić należy, że wnioskodawca przedłożył zaświadczenie z dnia 11 kwietnia 1994r., wystawione przez (...)Agencję (...) sp. z o.o., z którego wynika, że w okresie od dnia 18 lutego 1990r. do dnia 27 listopada 1990r., od dnia 17 marca 1991r. do dnia 22 maja 1991r., od dnia 5 lipca 1991r. do dnia 17 stycznia 1992r., od dnia 16 lipca 1992r. do dnia 5 marca 1993r. oraz od dnia 21 sierpnia 1993r. do dnia 20 marca 1994r. ubezpieczony był zatrudniony za pośrednictwem (...)Agencji w G. na

podstawie umów zawartych przez ten podmiot jako firmą kierującą u armatorów zagranicznych na stanowisku fittera, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonując pracę w szczególnych warunkach na w zakładach pracy resortu gospodarki morskiej.

Podkreślenia wymaga, że zaświadczenie o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o którym mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych, w postępowaniu sądowym traktować należy jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 kpc, który stanowi dowód tego, że osoba, która je podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009 r., I UK 24/09, LEX nr 518067). Przy niespornym okresie zatrudnienia, okres pracy w szczególnych warunkach może być udowodniony w każdy sposób. Dowodem może być m.in. zaświadczenie wystawione przez pośrednika, albowiem bezsprzecznie obrazuje ono przebieg zatrudnienia ubezpieczonego. W ocenie Sądu Apelacyjnego bez znaczenia dla oceny prawa wnioskodawcy do emerytury pomostowej pozostaje okoliczność, że podmiotu wystawiającego przedmiotowe zaświadczenie nie można uznać za podmiot uprawniony do wystawienia zaświadczenia, o jakim mowa w art. 51 ustawy o emeryturach pomostowych ani za płatnika składek, o którym mowa w art. 2 tejże ustawy, jak również że wnioskodawcą z(...)Agencją (...)Spółką z o.o. nie łączył stosunek pracy. Przedmiotowe zaświadczenie służy jednostce organizacyjnej ZUS do ustalenia faktów ubezpieczeniowych – okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających przed dniem 1 stycznia 2009r. Takie zaświadczenie stanowi jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, że okres pracy w nim podany jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Dla samego zaś uzyskania uprawnienia do emerytury pomostowej istotne znaczenie ma fakt wykazania pracy w warunkach szczególnych, a nie to, czy zaświadczenie o pracy w takich warunkach wystawił płatnik składek będący pracodawcą w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego w przypadku pracowników kierowanych do pracy za granicą, rolę właściwego i wystarczającego dowodu wykazującego okoliczność zatrudnienia w warunkach szczególnych spełniają odpowiednie zaświadczenia wydawane przez jednostki kierujące do pracy u zagranicznych armatorów (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 maja 2014 r., II UK 465/13).

Sąd Apelacyjny zwraca w tym miejscu uwagę na wskazaną w odpowiedzi na apelację wewnętrzną niespójność w stanowisku organu rentowego, który z jednej strony kwestionuje uznanie okresów zatrudnienia ubezpieczonego za granicą za równorzędne z okresami zatrudnienia w Polsce pod względem możliwości korzystania z uprawnień przewidzianych w przepisach ustawy o emeryturach pomostowych, a z drugiej strony zalicza te same okresy do ogólnego stażu pracy, jako okresy składowe.

W związku z powyższym uznać należało na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego już w postępowaniu administracyjnym, że wnioskodawca w okresach spornych stale i w pełnym wymiarze świadczył pracę, o której mowa w wykazie A, dziale VIII poz. 4 „prace na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratownictwie okrętowym - pracownicy wpisani na listę członków załogi tych statków” rozporządzenia, którą można zakwalifikować jako okres pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 – prace wymienione w załączniku nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych pod poz. 23 - prace na statkach żegluga morskiej.

Już tylko mając na uwadze powyższe rozważania, należało uznać, że ubezpieczony nabył prawo do emerytury pomostowej.

Dodatkowo natomiast trzeba zwrócić uwagę, że pozwany wadliwie nie zaliczył do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej, pomimo spełnienia ku temu wszystkich warunków. Podkreślić należy, że art. 3 ust. 7 ustawy o emeryturach pomostowych stanowi, że za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Jak nadto jednoznacznie wynika z art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy emerytalnej. A skoro

tak, to w stosunku do osób ubiegających się o prawo do emerytury pomostowej bezsprzecznie znajdują zastosowanie regulacje wynikające z art. 32 ustawy emerytalnej oraz stosownego na jego kanwie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2014 r., III AUa 2113/15, LEX nr 2026159).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 16 października 2013r. (II UZP 6/13, LEX nr 1385939, OSNP 2014/3/42) czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Zgodnie z obowiązującym do 31 grudnia 1974r. brzmieniem art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony RP, okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy. Brzmienie powyższego przepisu zostało zmienione od 1 stycznia 1975r., jednakże jego sens i znaczenie pozostało takie samo, tj. od 1 stycznia 1975r. czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia - w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów wskazanych w art. 106 i art. 107 - a więc ponowne podjęcie zatrudnienia w terminie 30 dni od zakończenia odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Z przytoczonych wyżej przepisów wynika zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, okres służby podlegał wliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonania pracy w warunkach szczególnych. Ustanawiały one tzw. fikcję prawną, z której wynika, że pracownik zatrudniony w szczególnych warunkach, który po zakończeniu czynnej służby wojskowej powraca do tego zatrudnienia w przepisany termin, zachowuje status pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r. w okresie pełnienia tej służby.

W sprawie niewątpliwie było, iż ubezpieczony powołanie do służby wojskowej otrzymał w czasie kiedy zatrudniony był na stanowisku kwalifikowanym według ustawy o emeryturach pomostowych jako praca w szczególnym charakterze (zał. 2 poz. 12) i na to samo stanowisko powrócił po odbyciu służby, przy czym zachował trzydziestodniowy termin na zgłoszenie powrotu do pracy. Po zwolnieniu po odbyciu służby w dniu 15 stycznia 1979r. kontynuował bowiem zatrudnienie od dnia 1 lutego 1979r. (odpis książeczki wojskowej k.4 pliku KP, świadectwo pracy z dnia 8 kwietnia 2013r. k.15 pliku EPOM).

W związku z powyższym należy stwierdzić, że odwołujący – biorąc pod uwagę powołane wyżej przepisy – spełnił przesłanki do zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych. Nawet zatem po zaliczeniu tylko okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu pracy w szczególnych warunkach (od 26 kwietnia 1977r. do 15 stycznia 1999r.), z pominięciem okresów spornych, odwołujący legitymuje się piętnastoletnim okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny uznał apelację organu rentowego za bezpodstawną i na podstawie art. 385 kpc apelację tę oddalił.

SSA Małgorzata Gerszewska SSA Lucyna Ramlo SSO del. Tomasz Koronowski